

ज्वरकेशरिन् पु० ज्वरस्य तद्रूपगजस्य केशरीव हन्तृत्वात् ।

“गुह्यसूत्रं विधं श्लोघं गन्धं त्रिफलमेव च । जयपात्र-
समं कृत्वा भृङ्गतोयेन मर्दयेत् । गुञ्जामात्रा वटी कार्या
बाह्यानां सर्पपाकतिः । सितया च समं पीता पित्त-
ज्वरविनाशिनी । सरिचेन प्रयुक्ता सा सन्निपातज्वरा-
पहा । पिप्पलीजीरकाभ्याञ्च दाहज्वरविनाशिनी ।
ज्वरकेशरिनामायं रसो ज्वरविनाशनः” भैषज्यर०
उक्ते औषधभेदे ।

ज्वरघ्न पु० ज्वरं हन्ति हन-असतृप्य कर्त्तरि टक् । १ गुडूच्याम्,
२ वास्तूके ३ ज्वरनाशके त्रि० गृह्यार्थः । ४ मञ्जिष्ठायां स्त्री
हृषी । राजनि० ।

ज्वरघ्नमकेतुरस पु० ज्वरस्य घ्नमकेतुरग्निरिव दाहकत्वात्
कर्म० । “भवेत् समं सूतससृष्टफेनं हिङ्गूलगन्धं
परिमर्द्य यत्नात् । नवज्वरे वल्लभितं त्रिफलमाह्नि-
नाशजं ज्वरघ्नमकेतुः” भैषज्यर० उक्ते औषधभेदे ।

ज्वरनागमयूरचूर्णं न० ज्वर एव नागः सर्पस्य मयूर
इव हिंसकत्वात् कर्म० ।

“लौहाभट्टजनं तावत् तालकं वङ्गमेव च । गुह्य-
सूत्रं गन्धकञ्च शिपुवीजं फलत्रिकम् । चन्दनातिविषा
पाठा वचा च रजनीद्वयम् । उशीरं चित्रकं देवकाष्ठञ्च
सपटोलकम् । जीवकर्षभकाजाज्रस्तालीशं वंशलोचना ।
कण्टकारीफलं मूलं शटीपत्रं कटुत्वयम् । गुडूची
सत्वधन्याकं कटुका क्षौद्रपर्यटी । सुस्तकं बालकं विल्वं
यधीमधुसमं समम् । भागाञ्चतुर्गुणं देयं कण्ठजीरस्य
चूर्णकम् । तत्समं तालपुष्पञ्च चूर्णं दण्डोत्पलाभ-
वम् । कैरातं तत्समं देयं तत्समं चपलाभवम् ।
एतच्चूर्णं समाख्यातं ज्वरनागमयूरकम् । प्रतिकर्षमित-
खाद्यं युक्त्या वा रुचिर्वर्द्धनम् । सन्ततादिज्वरं हन्ति-
साध्यासाध्यं न संशयः । ज्योत्स्नवञ्च घातस्त्र्यं कामशो-
कोद्भवं ज्वरम् । भूतावेशज्वरञ्चैवमभिचारससृष्टवम् ।
दाहशीतज्वरं चोरं चातुर्यादिविपर्ययम् । जीर्णञ्च
विषमं सर्वं श्लोहानसृद्धं तथा । कामलां पाण्डुरोगञ्च
शोथं हन्ति न संशयः । भ्रमं तृष्णाञ्च कासञ्च शूल-
नाहौ ह्यं तथा । यकृतं गुल्ममूलञ्च कामयातं निहन्ति
च । त्रिकष्टकटीजातुपाह्नां शूलनाशनम् । अतुपानं
श्रीतजलं न देयमुष्णवारिणा” भैषज्यर० उक्ते औषधभेदे

ज्वरबलि पु० ज्वरगान्धै देवो बलिः शाक० । भैष-
ज्यर० उक्ते ज्वरनाशके बलिभेदे तत्प्रकारो यथा

“ज्वरामयम्होतस्य सुटिर्भिर्नवभिः कृतम् । तद्युक्तै
रोदनं तेन कुर्यात् पुत्तकं च शुभम् । तं हरिद्रावलि-
माङ्गं चतुःपीतध्वजान्वितम् । हरिद्रारसपूर्णभिः
पुटिकाभिस्तसृभिः । मण्डितं गन्धपुष्पाद्यैरवकीर्य
विसर्जयेत् । एवं दिनत्रयं कुर्यात् ज्वररोगोपशान्तये”
(द्योदनेन पुत्तलं निष्कास्य वीरणचाचिकायां संस्थाप्य
हरिद्राभिरवलिप्य चतुःपीतपताकाभिरलङ्कृत्य नव-
पुष्पाद्यैरवकीर्य हरिद्रारसपूर्णैस्ततः पुटिकास्ततः
कोणे संस्थाप्याः) । पुटिका अश्वत्थपत्ररचितठोड्या ।
अन्योऽपि प्रकारो विधानपारिजातादौ दृश्यः ।

ज्वरभैरवचूर्णं न० ज्वरस्य भैरव इव विनाशकत्वात् कर्म० ।

“नामरं त्रायमाणा च पिचुमर्ही दुरालभा । पथ्या
सुस्तं वचा दाह व्याधी शृङ्गी शतावरी । पर्यटं पिप्प-
लीमूलं विषाला पुष्करं शटी । मूर्वा कण्ठा हरिद्रे हे
लोमचन्दनसुष्ककम् । कुटजस्य फलं वल्कं यटीमधुक-
चित्रकम् । शोभाञ्जनं वला चातिविषा च कटुरोहिणी ।
मूषली पद्मकाष्ठञ्च यमानी शाकपर्णिका । सरिचं चा-
सृता विल्वं नाहं पङ्कस्य पर्यटी । तेजपत्रं त्वचं घाती
पृश्निपर्णी पटोलकम् । गन्धकं पारदं लौहभक्षकञ्च
मनःशिला । एतेषां समभागेन चूर्णमेव विनिर्दिशेत् ।
पद्वं प्रणिमेत्तत्र चूर्णं भुजिस्वसम्भवम् । मातामस्य प्रयु-
ज्जीत दद्याद्दोषनलायकम् । चूर्णं भैरवसंस्तु ज्वरान्
हन्ति न संशयः । पृथग्दोषांश्च विविधान् समस्तान्
विषमज्वरान् । इन्द्रजान् सन्निपातात्मान् भानसानपि
नाशयेत् । प्राकृतं वैजतञ्चैव सोम्यं तीक्ष्णमथापि वा ।
अन्तर्गतं वह्निःस्वञ्च निरामं साममेव च । ज्वरमष्टविधं
हन्ति साध्यासाध्यं न संशयः । नानादेशोज्ज्वलैव वारि-
दोषभवं तथा । विरुद्धमेवजमवं ज्वरमायु व्यपोहति ।
अग्निमान्द्रं यकृत् श्लोहा पाण्डुरोगमरोचकम् । उद-
रापलम्बहृद्भिश्च रक्तपित्तं त्वगामयम् । श्वयधुञ्च शिरः-
मूलं वातामयवृजं जयेत् । ज्वरभैरवसंस्तु भैरवेण कृतं
शुभम्” भैषज्यर० उक्ते औषधभेदे ।

ज्वरभैरवरस पु० ज्वरे भैरव इव नाशकत्वात् कर्म० ।

“त्रिकटु त्रिफला टङ्गुविषगन्धकपारदम् । जैपालञ्च समं
मर्द्यं श्लोचपुष्पीरसैर्दिनम् । ताम्बूलेन समं सारिर्दण्डगुञ्जा-
मितां वटीम् । सुहृद्वृषं शिखरिणी पथ्यं देवं प्रयत्नतः ।
नवज्वरं त्रिदोषोत्थं जीर्णञ्च विषमज्वरम् । दिग्भेदेन
निहन्त्यायु रसोऽयं ज्वरभैरवः” भैषज्यर० उक्ते औषधभेदे ।